

לכל דור מנהיג משלו, ולכל מנהיג – שיטת הנהגה משלו. משהגיע זמנו של יהושע לעלות על כס המנהיגות – אל לו לראות את עצמו כצלו של משה ולחקות את דרכי הנהגתו; "דבר אחד לדור": מרגע שעלה יהושע על כסא המנהיגות, הוא המנהיג ואין בלתו, ועליו להנהיג בדרך ההנהגה המיוחדת לו.

ולכן, אף-על-פי שמשה הנהיג את עם ישראל בסיוע הזקנים – אין לכך השפעה על מנהיגותו של יהושע, שצריכה להיות בדרך של הנהגה בלעדית, ללא שיתופם של אחרים⁴⁰.

(לקוטי שיחות ח"ט ע' 310 ואילך)

אוצר החכמה

יב

וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת הַתּוֹרָה הַזֹּאת וַיִּתְּנָהּ אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי לֵוִי
 .. וְאֵל כָּל זְקֵנֵי יִשְׂרָאֵל (לא, ט)

"ויכתוב משה וגו' ויתנה – כשנגמרה כולה נתנה לבני שבטו" (רש"י)

יש להקשות: מדוע מפרש רש"י שספר-התורה ניתן לשבט לוי כולו ("נתנה לבני שבטו") – בשעה שמפורש בכתוב⁴¹ שהיא ניתנה רק "אל הכהנים בני לוי"⁴²?

ויש לומר, שגם לדעת רש"י מקבלי ספר-התורה בפועל היו הכהנים;

40. וראה בביאור הקודם, הטעם לכך שדוקא אצל יהושע – ההנהגה היא הנהגה בלעדית, ללא שיתופם של הזקנים.

41. וכך פירשו החזקוני והש"ך על התורה, ועוד. וראה גם ספורנו.

42. יש שפירשו שאכן הכתוב מוסיף את המלים "בני לוי" כדי ללמדנו שהתורה ניתנה לכל בני השבט ולא רק לכהנים (ראה מהרי"ק, באר בשדה ועוד). אבל קשה לפרש כך בדעת רש"י, שהרי הביטוי "הכהנים בני לוי", והביטוי הדומה "הכהנים הלויים", מופיעים במקומות נוספים, ותמיד הכוונה היא לכהנים בלבד, כדברי רש"י עצמו (פרשת שופטים יז, ט): "הכהנים הלויים – הכהנים שיצאו משבט לוי".

וכוונתו בדבריו "נתנה לבני שבטו" היא לומר שהכהנים לא קיבלו את ספר-התורה במסגרת תפקידם ככהנים, אלא כנציגים של שבט לוי כולו. ולכן מוסיף כאן הכתוב את המלים "בני לוי", כדי ללמדנו שהכהנים ייצגו במעמד זה את השבט כולו.

בכך מיישב רש"י תמיהה יסודית בכתוב: איך ייתכן שכל שאר שבטי ישראל קיבלו את ספר-התורה (באמצעות נציגיהם, זקני ישראל⁴³), ודוקא שבט לוי (מלבד הכהנים שבו) לא קיבל את הספר?

אך לפי דברי רש"י הדבר מובן: כשם ששאר שבטי ישראל קיבלו את ספר-התורה באמצעות הזקנים, כך קיבל שבט לוי את הספר באמצעות נציגיו שלו – הכהנים⁴⁴.

(לקוטי שיחות ח"י ט ע' 315 ואילך)

יג

מִקֵּץ שִׁבְעַת שָׁנִים בְּמֵעַד שְׁנַת הַשְּׁמִיטָה (לא, י)

"בשנה ראשונה של שמיטה, שהיא השנה השמינית. ולמה קורא אותה 'שנת השמיטה'? שעדיין שביעית נוהגת בה, בקציר של שביעית היוצא למוצאי שביעית" (רש"י)

צריך ביאור:

43. שהרי הזקנים נבחרו מתוך השבטים (פרש"י בהעלותך יא, כו).

44. ואכן, מצינו מקומות נוספים שבהם הכהנים ייצגו את שבט לוי כולו: (א) בפרשת קורח (יז, יז-יח) – "דבר אל בני ישראל וקח מאתם מטה מטה לבית אב.. איש את שמו תכתב על מטהו, ואת שם אהרן תכתב על מטה לוי כי מטה אחד לראש בית אבותם", וכפירוש רש"י שם: "אע"פ שחילקתם לשתי משפחות, משפחת כהונה לבד ולוייה לבד, מכל מקום שבט אחד הוא"; (ב) בפירוש רש"י בתחילת פרשת בהעלותך – "כשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה אז דעתו, שלא היה עמהם בחנוכה לא הוא ולא שבטו; אמר לו הקב"ה: חיך, שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומטיב את הנרות" – הרי שהדלקת הנרות על-ידי אהרן מהווה פיצוי לאי-השתתפותו של שבט לוי כולו בחנוכת המשכן.